

Architect's Own

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ «KATERINA TSIGARIDA ARCHITECTS» ΜΑΣ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ ΣΤΗ ΔΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΖΩΗΣ.

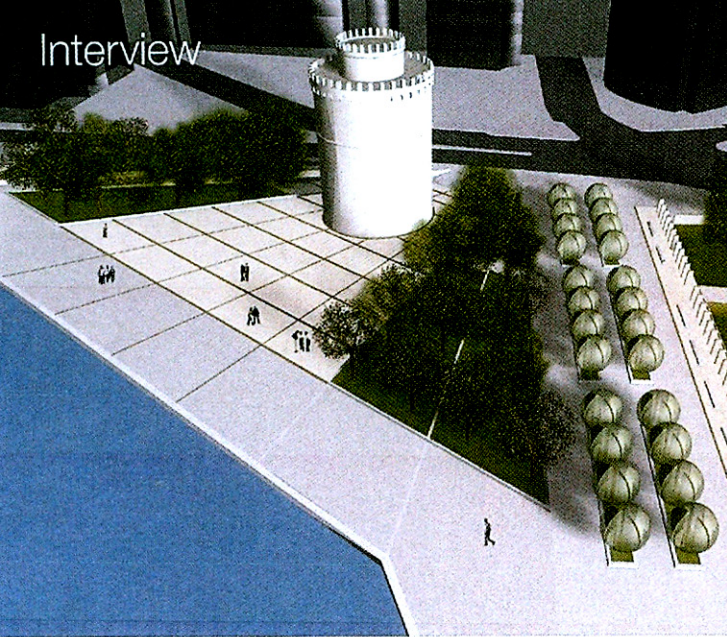
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΚΩΣΤΗΣ ΖΑΦΕΙΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΙΩΑΝΝΑ ΡΟΥΦΟΠΟΥΛΟΥ

KATERINA
TSIGARIDA
ARCHITECTS

THE BOOK:
«Katerina Tsigarida Architects»
εκδόσεις Libro
Με έργα και σχέδια της Κατερίνας Τσιγαρίδα καθώς και ουσιαστικές πληροφορίες για τα θέματά της, δημόσια και ιδιωτικά κτίρια σε Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Σμύρνη, Βενετία, Μόσχα, Κάιρο, Ιρλανδία, Πάλλο, Άνδρο, Αμβέρσα.

Όταν πρωτομπήκα στο γραφείο της -ένα αλλοτινό κτίριο κοντά στο λιμάνι, από τα πιο παλιά της Θεσσαλονίκης- απλώς μου επιβεβαιώθηκε αυτό που κυκλοφορεί ως κοινωνική υποψία: «δείξε μου το χώρο σου να σου πω ποιος είσαι». Η Κατερίνα αγαπά τις παλιές κλασικές γραμμές, τις αναβαπτίζει χωρίς να τις προδίδει, έχει αφαιρετικό χαρακτήρα σκέψης, γεωμετρία και αισθητικά στην τέχνη της. Και στη φιλοσοφία της. Η επιθυμία της; «Να αρχιτεκτονώ πάντα και παντού, μέχρι τα βαθιά γεράματα». Η γενναιότητά της; Παλεύει πολύ συχνά με την ελληνική νοοτροπία: «Θέλει μεγάλη γενναιότητα για να κάνεις καλή αρχιτεκτονική στην Ελλάδα. Στην Ευρώπη οι νέοι αρχιτέκτονας βρίσκουν κατάλληλο χώρο για δημιουργία. Στην Ελλάδα θέλει αντοχές...» Η Κατερίνα μετά το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, συνεχίζει τις σπουδές στο Λονδίνο. Ιδρύει το πρώτο της γραφείο στην Αθήνα, το 1984. Τρία χρόνια μετά μετακομίζει στη Θεσσαλονίκη. Εξερευνώντας το γραφείο της, το μάτι μου πέφτει στον Άτλαντα της Σύγχρονης Παγκόσμιας Αρχιτεκτονικής (εκδόσεις Phaidon). Δεν είναι η μόνη διεθνής έκδοση που περιλαμβάνει έργα της. Σε πολλά σημαντικά ελληνικά και ξένα αρχιτεκτονικά λευκώματα, υπάρχουν δημιουργίες της: Mediterranean Modern (Thames & Hudson)- Greek Architecture Now (2006). Στο κέντρο της Θεσσαλονίκης η παρουσία της είναι κάτι παραπάνω από αισθητή: οι Νέες Πύλες της HELEXPO (υποψηφιότητα για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Αρχιτεκτονικής Mies Van De Rohe) και η καινούργια πλατεία του Λευκού Πύργου- «είναι σαν νέα εμπειρία του χώρου, σε κάποιους φάνηκε άδεια, και σε κάποιους άλλους, ακατανόητη η λειτουργία και ο συμβολισμός των πεσών»- φέρουν την υπογραφή της. «Κωστή, μόλις περάσεις από την πλατεία να μου τηλεφωνήσεις επί τόπου και να μου πεις αν σου άρεσε» μου μίνυσε διά τηλεφώνου. Θυμήθηκα το περίφημο πάρκινγκ των πούλμαν, όπως ήταν κάποτε χαρακτηρισμένη η ζώνη γύρω από το Λευκό Πύργο. Τώρα το τοπίο έχει ομορφύνει, έχει αποκτήσει άλλη διάσταση, άλλο κοινωνικό-αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον. Το πιο όμορφο σχόλιο που άκουσε για την πλατεία; «Τώρα είμαι στην πλατεία, φιλοβρέχει, είναι πολύ όμορφα και η θέα ανοιγμένη προς τη θάλασσα» (από τη Μάρω Λάγια). Όταν πηγαίνω την κουβέντα στα βραβεία και τις διακρίσεις που έχει κατακτήσει, χαμογελάει αφοπλιστικά, σαν μικρό κορίτσι που χαιρέται άμα πίνουν τόπο οι ιδέες του. Για την ιστορία πάντως, έχει πετύχει σημαντικές διακρίσεις κι έχει εκπονήσει εξαιρετικές μελέτες για δη-

Διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου του Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης.

μόσια και ιδιωτικά κτίρια. Ανοίξαμε πολλά θέματα: οι πολυκατοικίες του Γκαουντί, το δικό της σχέδιο «αστακόξ» για ένα συγκρότημα κατοικιών στο Μειξουργείο (βραβευμένο έργο), το λευκό του Αιγαίου, τα αρχιτεκτονικά στερεότυπα, οι νίκες που έχει πετύχει, οι παιδικές της μνήμες: «Μεγάλωσα σαν μοναχοπαίδι με τη μητέρα μου και τη γιαγιά μου στη Δεξαμενή, στο Λυκαβηττό στη γνωστή πολυκατοικία Δεινοκράτους 9 –των Δεκαβάλλα, Αργυρόπουλου, Καραντινού. Έπαιζα στην πλατεία της Δεξαμενής, στο Βασιλικό κήπο αλλά και στην παιδική χαρά του Πικιώνη στη Φιλοθέη και πήγα σχολείο στο Μαράολειο. Τότε αρχές του '60 ήταν η μόνη πολυκατοικία στη Δεινοκράτους και σίγουρα μια από τις πιο μοντέρνες της Αθήνας με διάσημους ενόικους όπως ο Γιάννης Μόραλης, τον οποίο θαύμαζα και παρατηρούσα στην καθημερινότητα, όσο και στο εργαστήρι του.

Υπήρχε από το σπίτι και την οικογένεια μια κατεύθυνση όσον αφορά στην αρχιτεκτονική; Υπήρχε σίγουρα μια κατεύθυνση προς την ιατρική, μιας και ο προπάππος μου έκανε τη ζωή του στην Ελλάδα σαν ιατρός, εγκαταλείποντας τη Ρωσία, με την Οκτωβριανή Επανάσταση, που σίγουρα δεν ακολούθησα. Κανείς δε μιλούσε για την αρχιτεκτονική, αλλά υπήρχε ένα γενικό ενδιαφέρον για τις τέχνες, την αισθητική και την ποιότητα ζωής και αγάπη για τα μουσεία.

Είχες εντοπίσει από μικρή την κλίση σου στην αρχιτεκτονική; Υπήρχαν στο μυαλό σου άλλοι επαγγελματικοί δρόμοι; Δεν είχα καμιά ένδειξη κλίσης για την αρχιτεκτονική παρά μόνο μια έμφυτη παρατηρητικότητα σχετικά με σχέσεις αντικειμένων, σχημάτων και χρωμάτων. **Πατί έγινες αρχιτέκτονας;** Μάλλον ακολούθησα τις φίλες μου και δια της «εις άτοπον απαγωγής».

Ξεκίνησες την επαγγελματική σου δράση στην Αθήνα αλλά το 1987 μετακόμισες στη Θεσσαλονίκη... Ποιος καλός άνεμος σ' έφερε στη γειτονιά του Θερμαϊκού; Ξεκίνησα σχεδιάζοντας το σπίτι του Δ. Αθανασόπουλου, κατόπιν συζύγου μου, στο οποίο κατοικούμε ακόμα, στο Πανόραμα - μέχρι πρόσφατα και με τα τρία παιδιά μας.

Θεωρείς ότι οι πόλεις έχουν μεγαλώσει επικίνδυνα; Πώς βλέπεις τα πράγματα σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα; Οι πόλεις ήταν πάντα μεγάλες και κατ' αναλογία συνεχίζουν να μεγαλώνουν. Οι πλέον ενδιαφέρουσες, ήταν και είναι οι πιο μεγάλες. Σίγουρα βρίσκω την Αθήνα πιο ζωντανή, σύγχρονη και εξελισσόμενη από τη Θεσσαλονίκη.

Ποια πόλη είναι για σένα το ιδανικό (αν υπάρχει κάτι τέτοιο) περιβάλλον; Και γιατί; Σίγουρα μια μπρόπολη. Από αυτές τις λίγες που ξέρω, ίσως τελικά η Αθήνα, λόγω της γλώσσας, του κλίματος και της συνέχειας της ιστορίας.

Και το ιδανικό σπίτι; Φαντασίωση ή πραγματικότητα; Είναι ίσως το

Καλύβι στο Πίλιο, αφού «ο βίος εν Ελλάδι» είναι υπαίθριος.

Νέες συνθήκες ζωής, καταραμένη κατανάλωση, μεταναστευτικά κύματα, υπερπληθυσμός στις μεγαλουπόλεις... Μπορεί άραγε να ξαναγίνει βιώσιμο το αστικό περιβάλλον; Το αστικό περιβάλλον είναι πλέον το νέο φυσικό περιβάλλον για τον άνθρωπο. Η οργάνωση των υποδομών των δημόσιων κοινόχρηστων χώρων και των αστικών κενών, συστήνουν τον καμβά πάνω στον οποίο μπορεί να υφανθεί μια ποιοτική δημόσια και ιδιωτική ζωή.

Η ταχύτητα ως κοινωνικό μέγεθος: δε βηματίζουμε αργά πλέον, τρέχουμε. Ζούμε μια ζωή σε περιληψη, κοιτάμε μόνο το περιτύλιγμα κι όχι το περιεχόμενο... Πώς επηρεάζει αυτό τη σκέψη σου; Η ταχύτητα είναι η νέα συνθήκη ζωής που εξελίσσεται σε σχεδόν αρεχτυπηκή αξία για τη νέα εποχή, άρα πρέπει να θεωρείται ως αυτονομία προϋπόθεση σχεδιασμού.

Σχεδιάζοντας ένα σπίτι ή ένα δημόσιο κτίριο, γίνεσαι και λίγο κοινωνιολόγος ή και ψυχαναλυτής ακόμα; Από τον πρώτο γνωστό αρχιτέκτονα της ιστορίας – τον Imhotep στην Αίγυπτο, της 3ης Δυναστείας 2650 π.Χ. - μέχρι σήμερα οι μεγάλοι αρχιτέκτονες ήταν καλλιτέχνες, πανεπιστήμονες, συχνά με έναν απόηχο ιεροτήτας.

Σχεδιάζοντας ένα κτίριο προτείνεις ένα καινούργιο μοντέλο ζωής; Πάντα τα κτίρια εκφράζουν ποιητικές απόψεις. Ειδικότερα τα δημόσια – πολλές φορές με επιδεικτικό τρόπο.

Γιατί στην Ελλάδα η πολυκατοικία είναι συνώνυμο της ασχίμιας; Στη Βαρκελώνη, θυμάμαι, είχα κουραστεί να φωτογραφίζω πολυκατοικίες στο κέντρο της πόλης. Ακόμα και οι πιο αδιάφορες είχαν μια εικαστική άποψη... Η πολυκατοικία της αντιπαροχής, σχεδιασμένη στην καλύτερη περίπτωση από πολιτικό μηχανικό είναι συνώνυμο της ασχίμιας και φυσικά η αντιπαροχή είναι ελληνικό προϊόν με ονομασία προελεύσεως. Κατά τα άλλα η πολυκατοικία προσφέρεται κατ' εξοχήν για δύσκολες ασκήσεις υψηλής αρχιτεκτονικής.

Τα στοιχεία της φύσης, αποτελούν σημαντικά εργαλεία για έναν αρχιτέκτονα; Εμπνέεσαι από το φυσικό περιβάλλον στο σχεδιασμό ενός κτιρίου; Το φυσικό περιβάλλον όταν είναι αντιληπτό σε κτίρια εκτός πόλης, ή η τοπογραφία και η ευρύτερη γεωμετρία της περιοχής για αστικά έργα συνεχίζει μέσα στο έργο και συνεχίζεται από αυτό, με στόχο το συνεχές φυσικό ή αστικό τοπίο.

Πόσο επικτό είναι να φτιάξεις ένα σπίτι από ανακυκλώσιμα υλικά; Η ανακύκλωση και η οικονομία αποτελούν σχεδόν εμμονές στη δουλειά μου. Δεν υπάρχει τίποτε άχρηστο από τα υπόλοιπα των οικοδομικών υλικών καθώς και από τα υλικά σε δεύτερη χρήση. Η επανάχρηση συνόλων αλλά και αρχιτεκτονικών μελών ή οικοδομικών

Πρόταση σε διαγωνισμό για ναά πολεμικών τεχνών ZEN στο Μεταξουργείο στην Αθήνα.

Άποψη από το γραφείο της στο λιμάνι.

υλικών είναι πάντα προκλητικά και δύσκολη σχεδιαστικά.

Υπάρχουν αμιγώς οικολογικά σπίτια; Και πώς ακριβώς είναι φτιαγμένα; Το μέτρο και η οικονομία, η ισορροπία μεταξύ χρήσης και κελύφους και περιβάλλοντος, όπως αυτά βιώνονται στην ανώνυμη αρχιτεκτονική προτείνουν το απόλυτα οικολογικό σπίτι.

Σχεδιάζοντας την πλατεία γύρω από το Λευκό Πύργο (ένα σύμβολο της Θεσσαλονίκης), ποια κεντρική ιδέα είχες στο μυαλό σου; Να βάλω τάξη. Να προτείνω μια πλατεία με περίγραμμα, χρήση που θα εμπλουτίζεται με το χρόνο, απλή και οικεία αλλά συγχρόνως στιβαρή και διαχρονική. Ένα σημείο αναφοράς στον καρδιά της σύγχρονης Θεσσαλονίκης.

Το πιο όμορφο σχόλιο που άκουσες για την πλατεία του Λευκού Πύργου; Αντιδράσεις πήρε τ' αυτή σου; «Τώρα είμαι στην πλατεία, ψιλοβρέχει, είναι πολύ όμορφα και η θέα ανοιγμένη προς τη θάλασσα.» (από τη Μάρω Λάγια). Είναι σαν νέα εμπειρία του χώρου, σε κάποιους φάνηκε άδεια, και σε κάποιους άλλους, ακατανόητη η λειτουργία και ο συμβολισμός των πεσσών.

Πόσο φτωχοί είμαστε (οι Έλληνες) σε πλατείες; Και τι σημαίνει αυτό για την ψυχοσύνθεσή μας; Όπως μου είπε και ο Σαββόπουλος, σ' ένα ταξίδι μας στη Φλωρεντία, οι πιο ωραίες πλατείες στον κόσμο είναι της Ιταλίας και του Πηλίου. Πολύ απλά και έξω από αρχιτεκτονικούς στοχασμούς, με βοήθησε να ξεκαθαρίσω, τι είναι αυτό που χρειάζεται για να είναι μια πλατεία σπουδαία. Να έχει ιστορία, "context" ή περίγραμμα, προοπτική, ελάχιστο εξοπλισμό, και απλά γερά υλικά και φυσικά κόσμο που θα την αγαπήσει και θα τη βάζει στη ζωή του για πάντα.

Συμφωνείς με την κυριαρχία του λευκού στο κυκλαδίτικο τοπίο; Το κυκλαδίτικο τοπίο, δεν είναι λευκό. Οτιδήποτε νέο λευκό δε συνεχίζει το τοπίο, απλά το πληγώνει.

Το στερεότυπο του λευκού σπιτιού με τα μπλε παράθυρα δεν αδικεί ελαφρώς, την ελληνική πολυμορφία; Όλα τα στερεότυπα αδικούν την πολυμορφία πνεύματος και τεχνών.

Μέχρι πού μπορεί να φτάσει ένας παθιασμένος με την τέχνη του αρχιτέκτονας; Έχω δει κτίρια συναδέλφων σου, που θυμίζουν πίνακα του Νταλί. Λες και τρέχετε σε μια κούρσα για το ποιος θα πετύχει την πιο αντισυμβατική καινοτομία...Ισχύει κάτι τέτοιο; Η επιθυμία για το νέο και το πρωτοποριακό είναι σίγουρα ένας ευγενής στόχος και συχνά αποτελεί στάση ζωής. Κάποιες φορές το αποτέλεσμα μας προδίδει.

Μπορεί ένας αρχιτέκτονας να σχεδιάζει το ίδιο καλά σχολικά κτίρια και μακροπρόθεσμα; Κάποιοι μπορούν να σχεδιάσουν τα πάντα καλά. Εγώ προσπαθώ.

Θεωρείς ότι η αρχιτεκτονική σήμερα υποφέρει από το ναρκισσισμό του σταρ-σύστημ; «Τα πάντα τριγύρω αλλάζουν και όλα τα ίδια μένουν». Όλες οι τέχνες πάντα υπέφεραν από το ναρκισσισμό των δημιουργών τους.

Γιατί στην Ελλάδα θέλει μεγάλη γενναιότητα για να κάνεις καλή αρχιτεκτονική; Η πολιτεία δεν έχει χαραγμένη πολιτική, για τον πολιτισμό, πόσο μάλλον για την αρχιτεκτονική, άρα το αρχιτεκτονείν είναι ατομικό σπορ.

Ποια είναι η μεγαλύτερη νίκη που έχεις πετύχει ως αρχιτέκτονας; Και ως γυναίκα; Η υλοποίηση της Πλατείας Λευκού Πύργου, που μου πήρε 12 χρόνια, πολύ κόπο και εξάντληση των ικανοτήτων μου, για να πείσω, να ελικθώ και να συμβιβάσω τις πλέον αντιφατικές καταστάσεις. Να μεγαλώσω τρία παιδιά που δε μισούν την αρχιτεκτονική και μάλλον τίποτε άλλο... και να πείσω τον άνδρα μου να υλοποιήσει το Καλύβι στο Πήλιο.

Ποιες γειτονιές της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας σε συγκινούν; Ιδιαίτερα η Παλιά Αθήνα, όπως η Πλάκα, το Μεταξουργείο, ο Κεραμικός και στη Θεσσαλονίκη, η περιοχή του Παλιού Σταθμού, και όλες οι παλιές γειτονιές των παλιών πόλεων.

Ένας θρυλικός συναδέλφος σου, ο Φρανκ Λόιντ Ράιτ, είπε κάποτε πως ένας σπουδαίος αρχιτέκτονας δεν ορίζεται από το μυαλό του, αλλά από την καλλιέργειά του και τον πλούτο της καρδιάς του. Τι είναι αυτό που χαρακτηρίζει έναν σπουδαίο αρχιτέκτονα; Η ατελείωτη επιθυμία να αρχιτεκτονεί πάντα και παντού, μέχρι τα βαθιά γεράματα. **G**